

УДК 378.14

А.О. Казюта, канд. с.-г. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

О.М. Казюта, канд. с.-г. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

С.В. Крохін, канд. с.-г. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

СПЕЦИФІКА НАВЧАННЯ «ДОРΟΣЛИХ» У ВНЗ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ВИКЛИКИ

Навчання «дорослих» (середній вік здобувачів денної форми навчання на сьогодні в Україні становить 23-25 років) у ВНЗ є унікальним процесом, що вимагає адаптації традиційних методів освіти до потреб та очікувань «дорослих здобувачів». У цьому плані наше двадцять перше століття є найбільшим «тьютором» для «дорослих». В умовах сучасної війни багато хто відчуває суттєвий психологічний дискомфорт, що погіршує можливість індивіда до навчання. Все, що ми сприймаємо як саме собою зрозуміле, впевненість, захист усе зникає одне за іншим. Довіра до своїх супутників, до уряду, віра в чесність людства, навіть впевненість у власній адекватності постійно слабшає. Тому для будь-якого навчання «дорослих» важливо взяти це до уваги та сприяти незалежному пробудженню волі як основи для будь-якої системи навчання. Незважаючи на значні зміни в освітньому середовищі, багато аспектів навчання «дорослих» досі потребують доопрацювання та реформування. У сучасній дійсності ключові ідеї Рудольфа Штайнера залишаються актуальними щодо специфіки та основних принципів навчання «дорослих» здобувачів.

Р. Штайнер у своїх працях стверджував, що кожне навчання має відбивати дух часу. Важливо, щоб навіть історичні події були представлені з сучасної точки зору, а професійна освіта ставала більш практичною та життєво орієнтованою. Це актуально і для сучасних вишів, де навчання має враховувати потреби суспільства та ринку праці.

Важливо розвивати у здобувачів здатності до формування незалежної думки. Викладачі не повинні нав'язувати свою точку зору, а створювати умови для формування критичного мислення та самостійності. Це особливо важливо для «дорослих» здобувачів, які приходять до університету з уже сформованими поглядами та досвідом.

Р. Штайнер наголошував, що тривалість навчання не має бути універсальною для всіх здобувачів. «Дорослі» здобувачі часто мають різний досвід і рівень знань, що дозволяє їм швидше освоювати матеріал. Важливо розробляти гнучкі освітні програми, які можна адаптувати до індивідуальних потреб кожного здобувача.

Організація процесу отримання вищої освіти не повинна дотримуватись шаблонів шкільного навчання, оскільки мета цих двох етапів освіти докорінно відмінна. Університети мають не лише навчати професійних навичок, а й розвивати загальнолюдські якості, що створює з них осередки культурного розвитку.

У процесі навчання «дорослих» здобувачів важливі три основні стимули: стимул знання, стимул розвитку та стимул удосконалення. Ці стимули допомагають формувати у здобувачів внутрішню волю до навчання та розвитку. Здобувачі мають бути готовими долати перешкоди, і саме тому викладачі відіграють роль «митців волі», створюючи мотиваційну атмосферу.

- "Стимул знання" активізує жагу до знань, що необхідно для розуміння навколишнього світу.

- «Стимул розвитку» наголошує на важливості особистісного зростання, який відбувається на різних етапах життя.

- «Стимул вдосконалення» спонукає здобувачів прагнути до кращих результатів, усвідомлюючи свої можливості та потенціал.

Одним із ключових аспектів навчання «дорослих» є спільна діяльність. «Дорослі» здобувачі можуть значно виграти від роботи у групах, де відбувається обмін досвідом та знаннями. Фасилітатори є важливими для цього процесу, допомагаючи здобувачам поглибити розуміння матеріалу та розвинути навички критичного мислення.

Навчання у групах також сприяє розвитку навичок спілкування та взаємодії, що критично важливо для професійного життя. Робота у групах не лише поліпшує розуміння матеріалу, а й створює простір для самовираження і взаємного навчання [1-3].

Навчання «дорослих» здобувачів у ВНЗ — це складний, але цікавий процес, який потребує уваги до індивідуальних потреб здобувачів та сучасних вимог суспільства. Ідеї Рудольфа Штайнера про необхідність реформування університетської системи, а також важливість стимулювання незалежної думки та критичного мислення лишаються актуальними. Розробка персоналізованих освітніх програм та активне використання групових методів навчання можуть суттєво підвищити ефективність освітнього процесу та підготувати здобувачів до викликів сучасного світу.

Інформаційні джерела

1. Steiner, Rudolf. (1919) Practical Advice to Teachers. https://rsarchive.org/Lectures/GA294/English/RSPC1937/PraTea_index.html
2. Mezirow, J. (1991). Transformative Dimensions of Adult Learning. San Francisco: Jossey-Bass. 247 p.
3. Murtonen, Mari & Lehtinen, Erno. (2020). Adult learners and theories of learning. DOI: 10.4324/9781315187464-7.